

Til
Miljøstyrelsen
mst@mst.dk
emibm@mst.dk

Danmarks Naturfredningsforenings høringssvar til placeringstilladelser til 36 nye havbrug i Kattegat

Danmarks Naturfredningsforening (DN) har modtaget ikke mindre end 36 ansøgninger om placeringstilladelser til nye havbrug i Kattegat i høring fra Miljøstyrelsen. Neden for giver foreningen sit høringssvar samlet for dem alle.

MST J.nr.	Havbrugs-zone*	Havbrugets benævnelse	Ansøger
MST-1272-02271	A	Havbrug ved Gilleleje	Aquamind A/S
MST-1250-00019	A	Havbruget Holger Danske	DKMA Aps
MST-1250-00021	A	Havbruget Svend Gønge	DKMA Aps
MST-1250-00029	A	Havbrug ved Gilleleje	Superior Steelhead Aps
MST-1250-00018	B	Havbruget Magrethe I	DKMA Aps
MST-1250-00020	B	Havbruget Regnar Lodbrog	DKMA Aps
MST-1250-00026	B	Hundested B	North Sea Steelhead Aps
MST-1250-00030	B	Havbrug ved Hesselø	Musholm A/S
MST-1250-00017	C	Havbruget Tordenskjold	DKMA Aps
MST-1250-00016	C	Havbruget Valdemar Atterdag	DKMA Aps
MST-1250-00028	C	Anholt C	North Sea Steelhead Aps
MST-1250-00035	D	Kattegat offshore D	Snaptun Fisk Export A/S
MST-1250-00027	D	Djurs D	North Sea Steelhead Aps
MST-1250-00015	D	Havbruget Caroline Mathilde	DKMA Aps
MST-1250-00014	D	Havbruget Gorm den Gamle	DKMA Aps
MST-1250-00034	E	Kattegat offshore E	Snaptun Fisk Export A/S
MST-1250-00025	E	Djurs E	North Sea Steelhead Aps
MST-1250-00013	E	Havbruget Dannebrog	DKMA Aps
MST-1205-00012	E	Havbruget Rollo	DKMA Aps
MST-1250-00033	F	Kattegat F	AquaPri A/S
MST-1250-00023	F	Djurs F	North Sea Steelhead Aps
MST-1250-00031	F	Hjelm Havbrug II	Pedersen Line II Aps
MST-1250-00006**	F	Havbruget Valdemar den Store	DKMA Aps
MST-1250-00006**	F	Havbruget Svend Tveskæg	DKMA Aps
MST-1250-00023	G	Djurs G	North Sea Steelhead Aps
MST-1250-00055	G	Hjelm Havbrug	Pedersen Line II
MST-1250-00010	G	Havbruget Christian IV	DKMA Aps
MST-1250-00009	G	Havbruget Sofie Amalie	DKMA Aps

MST-1250-00022	H	Djurs H	North Sea Steelhead Aps
MST-1250-00032	H	Kattegat H	AquaPri A/S
MST-1250-00007	H	Havbruget Saxo	DKMA Aps
MST-1250-00008	H	Havbruget Tycho Brahe	DKMA Aps
MST-1250-00002		Havbruget Absalon	DKMA Aps
MST-1250-00004		Havbruget Harald Blåtand	DKMA Aps
MST-1250-00005		Havbruget Knud den Store	DKMA Aps
MST-1250-00003		Havbruget Valdemar Sejr	DKMA Aps

* Refererer til de havbrugszoner, der fremgår af DHI's rapporter om modellering af lokaliteter til havbrug

** De 2 sager har i det fremsendte materiale samme journalnummer

DNs konklusion:

- Det er DNs holdning, at den dårlige tilstand i de danske kystvande (jf. vandområdeplanerne) og i det åbne danske havmiljø (jf. havstrategien) ikke giver grundlag for at tilføje nye forurenende havbrug til forværring af situationen.
- Det er DNs opfattelse at oplysningsgrundlaget for de 36 placeringstilladelser til nye havbrug i Kattegat er så mangelfuldt i forhold til deres påvirkning af natur og miljø, at der ikke meningsfuldt og kvalificeret kan tages stilling til dem. Her til kræves vurdering af deres indvirkning lokalt og i kumulation med andre presfaktorer på habitatområder og på overholdelse af miljømål jf. vandrammedirektivet og havstrategidirektivet.
- Uden anvendelse af kompenserende virkemidler anser DN at grundlaget for yderligere havbrugsproduktion i Kattegat er bortfaldet.
- Det er endeligt DNs opfattelse at fremme af dansk akvakultur kun bør foregå på anlæg, som med rensning af deres spildevand kan minimere deres tilførsel af næringsstoffer, organisk stof, medicin og hjælpestoffer til vandmiljøet.

Ansøgningerne

De 36 ansøgninger er indgivet af 8 virksomheder/konsortier og er alle placeret i zonerne A-H (undtaget 4 stk., som ikke har kunnet lokaliseres – se skema), jvf de af DHI udpegede havbrugszoner fra 2017. Der søges i hvert enkelt tilfælde om produktioner svarende til 100 eller 200 tons kvælstof udledt og 10 eller 20 tons fosfor udledt – samlet set ansøges om udledning af ca 4500 tons kvælstof og ca 450 tons fosfor i Kattegat.

Ansøgningerne er indgivet og høringen iværksat i medfør af BEK nr. 1489 af 06/12/2016, idet myndigheden dog er overgået fra NaturErhvervsstyrelsen til Miljøstyrelsen. Bekendtgørelsen rummer desværre så svage krav til ansøgninger, herunder især hvad der skal oplyses om natur og miljøforhold på den ansøgte lokalitet, at det i realiteten er umuligt kvalificeret at bedømme om en placering er velvalgt eller ej ud fra disse hensyn.

Af samme grund har DNs høringssvar en generel karakter eftersom sagerne ikke er belyst på en måde, der muliggør andet.

Regeringens officielle udmelding om havbrug

Den nuværende miljøminister har klart tilkendegivet, senest i besvarelse af spørgsmål 82 (MOF alm. Del) fra 12. november 2019, at hun ikke ønsker flere eller større havbrug i Danmark. Derfor vil hun heller ikke udstede bekendtgørelse om kompenserende virkemidler i medfør af L111, som hun vil ophæve ved førstkommende lejlighed, som antageligt er januar 2020.

Uden muligheden for kompenserende virkemidler anser DN de facto grundlaget for at øge havbrugsproduktionen for bortfaldet.

Ministeren har imidlertid samtidigt tilkendegivet at ansøgningerne skal behandles efter de eksisterende regler og det er angiveligt baggrunden for den aktuelle høring af de 36 ansøgninger.

Placeringstilladelser forudsætter habitat-vurdering

Ansøgninger om placeringstilladelser skal være baseret på habitatvurderinger af virkningerne på miljøet lokalt af det enkelte anlæg OG de kumulerede virkninger af alle relevante presfaktorer, herunder andre havbrug, i det pågældende havområde. Habitatvurderingen skal bestå af en screening og evt. en fuld habitatkonsekvensvurdering, hvori det uden for videnskabelig tvivl skal godtgøres at anlæg og deres drift ikke vil have negativ indflydelse på N2000-områdets udpegningsgrundlag – naturtyper og/eller arter.

Mangel på sådanne habitatkonsekvensvurderinger i forbindelse med de eksisterende 19 havbrug var et hovedresultat af Kammeradvokatens rapport fra 3. juli 2019. Kammeradvokaten konstaterede i samme rapportering at kravet om habitatkonsekvensvurderingen kunne være opfyldt ifald der i forbindelse med miljøgodkendelsen af til anlæggene var foretaget en miljøkonsekvensvurdering. Det kan imidlertid alene være gældende, hvis en sådan miljøkonsekvensvurdering har taget fuld højde for de enkelte N2000-områdets udpegningsgrundlag.

Pointen her er at man ikke kan tage relevant, kvalificeret stilling til de aktuelle 36 ansøgningers placering uden der foreligger en sådan habitatvurdering af det enkelte anlægs virkning på nærliggende N2000-områder og den kumulerede virkning af anlægget sammen med yderligere relevante presfaktorer i havområdet.

Også VVM-krav til miljøvurdering

Også uden N2000 områder i relevant afstand fra de ansøgte placeringer er der krav efter VVM-bekendtgørelsen til miljøvurdering af både det enkelte anlægs virkning på miljøet og anlægget i kumulation med øvrige påvirkningsfaktorer, herunder andre havbrug. Det følger af at havbrug er omfattet af bekendtgørelsens Bilag 2, pkt 1f Intensivt fiskeopdræt.

Det er samtidigt et åbent, men relevant, spørgsmål om i hvert fald en del af de ansøgte placeringer såvel enkeltvis som i kumulation med andre vil være omfattet af

VVM bekendtgørelsens §38 om grænseoverskridende indvirkning på miljøet. I så fald skal de svenske vandmyndigheder også inddrages.

Forholdet til vandområdeplanerne

Der er dokumentation for at en betydelig del af kvælstofforureningen fra standardhavbrug udlagt i de udpegede "havbrugszoner" A-H i det ikke-kystnære Kattegat vil tilflyde de nærliggende kystvandområder, som jo er omfattet af vandområdeplanerne og deres krav til opnåelse af God økologisk tilstand (GES) senest i 2027. Det vil derfor være en forudsætning for meddelelse af såvel placeringstilladelse som miljøgodkendelse af havbrugene, at den belastning det medfører med N (og P og evt. org stof) ikke er i strid med målsætningsopfyldelsen af de pågældende kystvandområder. Det betyder også at deres belastning ind i kystvandområderne skal indregnes i det kommende indsatsbehov for de enkelte kystvandområder for Vandområdeplan 2021-27, og altså hermed principielt skal afspejles i øgede indsatsbehov over for N og P fra andre sektorer i planen.

Med andre ord – meddeles der tilladelser til nye havbrug, hvis udledninger havner i kystvandene, skal andre sektorer (pilen peger på landbrug, spildevand og luftbårne kilder) forventeligt afholde omkostningerne ved det øgede indsatsbehov for nedbringelse af kvælstof så GES kan nås.

Det siger sig selv at alene det forhold betyder, at der skal træffes en politisk beslutning i ministeriet om hvorvidt man kan tillade øgede udledninger fra havbrugssektoren, som efterfølgende skal betales gennem øgede reduktionskrav fra landbrug, spildevandssektoren eller andre.

Konsekvensanalyser i forhold til Havstrategien

Havstrategidirektivet fordrer tilsvarende opnåelse af GES i de åbne havområder uden for vandplan-områderne. Det må betyde at placeringstilladelser også skal bedømmes ud fra deres indvirkning på opnåelse af GES i det åbne Kattegat – såvel enkeltvis som den samlede virkning af flere havbrug. Herunder også hvorvidt de kan rummes inden for de nationale lofter for N og P udledninger, som HELCOM har beregnet som det nødvendige grundlag for opnåelse af GES (og som DN bekendt er under genberegning på forbedret data- og videns-grundlag i forbindelse med revisionen af BSAP - Østersø-handlingsplanen).

Målopfyltelsesfristen i havstrategidirektivet var som udgangspunkt 2020 - det når vi indlysende ikke. Spørgsmålet er om det overhovedet er relevant i den situation at bruge offentlige ressourcer på at behandle ansøgninger til 36 nye havbrug, som pga deres absolutte fravær af spildevandsrensning kun kan bidrage til med sikkerhed at fjerne Danmark fra opnåelse af GES i de åbne farvande – både tidsmæssigt og forureningsmæssigt. Det spørgsmål kan DN kun besvare med et klart nej.

Hele miséren med Landbrugspakkens ønske om flere havbrug i Kattegat stammer fra en dansk opfindelse af et "økologisk kvælstofråderum" i Kattegat ud fra at Danmark havde begrænset sine kvælstoftilførsler til havområdet udover hvad HELCOMs beregninger af nationale lofter for kvælstof- og fosfor-tilladning krævede. Selvom disse beregninger er behæftet med betydelige usikkerheder, selvom de ikke tager højde for kvaliteten og indsatsbehovene i kystvandene og selvom der aldrig har været aftaler

herom, så lavede Danmark en "fylde-op-politik" ved at udnytte sin merreduktion af kvælstof til at tillade yderligere forurening med kvælstof svarende til 800 tons i Kattegat.

Heldigvis ser det ud til at den nuværende regering er klar over det uholdbare i at tale om økologiske råderum til merudledninger i en situation hvor havmiljøet er så hårdt presset og stadig langt fra opnåelse af GES. Senest fremgår denne holdning af ministerens svar på spørgsmål nr. S 67 af 2. august 2019.

Ministeren ønsker således at rulle Landbrugspakken baglæns – det er der hårdt brug for – og at sætte effektivt ind over for belastningerne med næringsstoffer fra land – en nødvendighed hvis vi i 2027 skal have reduceret kvælstofudledningerne til kystvandene med de nødvendige nær 20.000 tons årligt. At tilføje yderligere belastninger, men nu via storforurenende havbrug fra åben-hav-siden, er helt hovedløst.

Skal man endelig understøtte udvikling af en akvakultursektor bør det ske i den højteknologiske del af branchen, som kan præstere betydelig rensning af deres spildevand og dermed give langt mere produktion pr kg udledt kvælstof og i tilgift give øget beskæftigelse og systemeksport.

Timing af den aktuelle høring

Det kan i øvrigt undre at MST ikke har afventet den kulegravning af havbrugssektorens forvaltning og kontrol, som blev iværksat af den tidligere regering, men videreføres af den nuværende, og som forventes fuldført og afrapporteret ultimo 2019.

Det kan tilsvarende undre at man ikke har afventet afrapporteringen af vandmiljøets tilstand i form af den basisanalyse til 3. vandplanperiode, som skal udkomme senest 22. december 2019. Heri vil formentlig også indgå nyberegnete indsatsbehov mht kvælstof og fosfor for opnåelse af GES i kystvandene.

Men som det også fremgår af det citerede ministersvar ovenfor er der ingen garanti for at den aktuelle høring fører til miljøgodkendelser af nogen havbrug. Og på det foreliggende mangelfulde oplysningsgrundlag er der da heller ikke grundlag for at meddele placeringstilladelser.

Tværtimod taler de senere års stigende kvælstofudledninger, de omfattende iltsvind i danske havområder og manglende forbedringer i de biologiske kvalitetselementer under vandrammedirektivet og den manglende opfyldelse af GES i havstrategiens 11 deskriptorer for, at der ikke gives tilladelser til forurenende nye aktiviteter til havs.

Med venlig hilsen

Henning Mørk Jørgensen, vandpolitisk rådgiver i DN
hmj@dn.dk 31193235